

УЗАГАЛЬНЕННЯ

Судової практики з питань забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України

На виконання плану роботи Другого апеляційного адміністративного суду (далі за текстом ДААС) на 2025 рік здійснено вивчення та узагальнення судової практики з питань забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України.

Для проведення узагальнення вивчено процесуальні документи, прийняті окружними адміністративними судами, Другим апеляційним адміністративним судом, Касаційним адміністративним судом у складі Верховного суду за допомогою дослідження даних комп'ютерної програми «Діловодство спеціалізованого суду», а також відомостей з Єдиного державного реєстру судових рішень.

Метою проведення даного узагальнення є необхідність дослідження та з'ясування проблемних питань, що виникають під час застосування положень глави 19 КУпАП «Протокол про адміністративне правопорушення», глави 23 КУпАП «Постанова по справі про адміністративні правопорушення», законодавства з питань проходження військової служби та притягнення осіб до відповідальності у порядку статей 210,210-1 КУпАП та забезпечення єдності та послідовності у застосуванні судами вищевказаних норм законодавства; аналіз розбіжностей застосування положень вищевказаного законодавства; запобігання повторюваності судових помилок; виявлення та подолання системних проблем із доступом до суду та напрацювання заходів для їх успішного вирішення, зокрема у вигляді створення однакових підходів до формування адміністративними судами судової практики у цій категорії справ.

Об'єктом дослідження є правовідносини, які виникають у процесі вирішення судами справ щодо питань забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України.

Предметом дослідження є рішення, постановлені судами першої інстанції та скасовані Другим апеляційним адміністративним судом за результатами розгляду апеляційних скарг протягом 2024 та 2025 років.

Відповідно до ч.5 статті 125 Конституції України з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди.

Справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень - завдання адміністративного судочинства, визначене положеннями ч.1 ст.2 КАС України.

Відповідно до статті 315 КАС України за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право:

- 1) залишити апеляційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін;
- 2) скасувати судові рішення повністю або частково і ухвалити нове судові рішення у відповідній частині або змінити судові рішення;
- 3) скасувати судові рішення повністю або частково і у відповідній частині закрити провадження у справі повністю або частково або залишити позовну заяву без розгляду повністю або частково;
- 4) визнати нечинним судові рішення суду першої інстанції повністю або частково у визначених цим Кодексом випадках і закрити провадження у справі у відповідній частині;
- 5) скасувати судові рішення і направити справу для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю;
- 6) у визначених цим Кодексом випадках скасувати свою постанову (повністю або частково) і прийняти одне з рішень, зазначених у пунктах 1-5 частини першої цієї статті

Проаналізувавши практику перегляду ДААС рішень судів першої інстанції по категорії справ з питань забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України, з'ясовано, що наявні чисельні випадки скасування рішень за даною категорією справ у зв'язку з неповним з'ясуванням судом першої інстанції обставин, що мають значення для справи та неправильним застосуванням норм матеріального права або порушенням норм процесуального права. Що призводить до зниження рівня довіри громадськості до судової системи та ставить під сумнів ефективність правосуддя у питаннях, що мають критично важливе значення для суспільства та держави. Такі недоліки в роботі судів мають негативний вплив на забезпечення прав і свобод громадян, а також на реалізацію принципу верховенства права. Окрім того, це створює додаткове навантаження на апеляційні інстанції, оскільки виникає необхідність у перегляді великої кількості справ.

1. Рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні, з наданням оцінки всім аргументам учасників справи.

Постанова про притягнення особи до адміністративної відповідальності є офіційним документом, рішенням суб'єкта владних повноважень за результатами розгляду справи про адміністративне правопорушення, в якому, поміж іншого, має бути чітко зазначено опис обставин, установлених при розгляді справ та посилання на норму закону, який передбачає відповідальність за вказане адміністративне правопорушення. Така позиція висловлена Верховним Судом у постанові від 21.12.2018 у справі № 263/15738/16-а. Зміст постанови повинен давати змогу визначати повний склад правопорушення та чітку кваліфікації правопорушення, за яке особу притягнуто до адміністративної відповідальності.

Статистичні дані

За період з 01.01.2024 по 31.12.2024 Другим апеляційним адміністративним судом розглянуто в апеляційному порядку 157 справ про адміністративні правопорушення з питань забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України, з них: 126 – на рішення (постанови) суду першої інстанції, 30 – на ухвали суду першої інстанції.

За результатами апеляційного перегляду ухвал (30) першої інстанції:

- повернуто апеляційну скаргу (у зв'язку з несплатою судового збору) – 3;
- залишено апеляційну скаргу без задоволення, а ухвалу суду без змін – 3;
- скасовано хвалу суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлено справу для продовження розгляду до суду першої інстанції – 12;
- відмовлено у відкритті апеляційного провадження (апеляційну скаргу подано на судові рішення, що не підлягає апеляційному оскарженню) – 2;

За результатами апеляційного перегляду рішень (постанов) (126) першої інстанції:

- відмовлено у відкритті апеляційного провадження (у зв'язку з пропуском строку на оскарження) – 6;
- повернуто апеляційну скаргу (у зв'язку з несплатою судового збору ; у зв'язку з подачею скарги особою, яка не має адміністративної процесуальної дієздатності, не підписання, або підписання особою, яка не має права її підписувати) -3;
- залишено апеляційну скаргу без задоволення, а рішення (постанову) без змін – 33;
- скасовано рішення (постанову) суду першої інстанції та ухвалено нове судове рішення -24;
- змінено судове рішення (постанову) -3;
- скасовано судове рішення (закрито провадження) – 1 ;

- скасовано судові рішення (залишено позовну заяву без розгляду) – 1 ;
Наведений аналіз статистичних даних свідчить , що судами першої інстанції і розгляді справ зазначеної категорії у більшості випадків правильно застосовувал норми матеріального та процесуального права , зокрема , 26.2% рішень (постанов) су першої інстанції , від розглянутих по суті в апеляційному порядку справ (33) , залиш без змін.

Проте , враховуючи велику кількість змінених та скасованих рішень (постанов) суд першої інстанції , вважаємо за потрібне розглянути та проаналізувати практи розгляду адміністративних спорів щодо притягнення до адміністративної відповідальності з питань забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України .

1.1. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 9 квітня 2024 р скасував рішення Зарічного районного суду м. Суми від 05.12.2023 по справі № 591/7617 за позовом Туйчієва Алішера Гуламжоновича до Сумського міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки про скасування постанови про притягнення адміністративної відповідальності.

Рішенням Зарічного районного суду м. Суми від 05.12.2023 позов залишено задоволення. Дане рішення Зарічний районний суд м. Суми мотивував тим що, відповіда доведено вчинення ОСОБА_1 адміністративного правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 210-1 КУпАП, спірна постанова прийнята в межах повноважень та у спосіб, що передбач Конституцією та законами України.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суд першої інстанції з таких підстав.

Судом першої інстанції встановлено та підтверджено в суді апеляційної інстанції, 22.08.2023 посадовою особою ІНФОРМАЦІЯ_1 складено протокол про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1 про вчинення ним адміністративного правопорушення відповідальність за яке встановлена ч. 2 ст. 210-1 КУпАП.

На підставі протоколу, начальником ІНФОРМАЦІЯ_1 складено постанову 22.08.2023.

Згідно постанови 22.08.2023 о 14:20 у приміщенні ІНФОРМАЦІЯ_1 за адрес АДРЕСА_1 було встановлено факт порушення ОСОБА_1 ч. 1 ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» в частині неявки до ІНФОРМАЦІЯ_2 за викликом по повістці на відправку без поважних причин та притягнуто його до адміністративної відповідальності за ч. 2 ст. 210-1 КУпАП у вигляді штрафу в сумі 5100,00 грн.

Згідно ч.1 ст. 210-1 КУпАП порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію тягне за собою накладення штрафу на громадян від ста до двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від двохсот до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, а також вчинення такого порушення в особливий період тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від трьох до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ч. 2 ст. 210-1 КУпАП).

Відповідно до абз. 2 п. 56 «Положення про підготовку і проведення призову громадян України на строкову військову службу та прийняття призовників на військову службу контрактом», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2002 р № 352 (далі Положення № 352) оповіщення громадян про призов на строкову військову службу та їх прибуття на призовні дільниці здійснюється за розпорядженнями керівників район

(міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки за формою згідно з додатком 17.

Конкретні строки явки до призовних дільниць устанавлюються районними (міськими) територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки в повістках за формою згідно з додатком 18, вручення яких проводиться через відповідні органи місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ, організацій, у тому числі закладів освіти, незалежно від підпорядкування і форми власності. Повістки громадянам можуть також вручатися безпосередньо посадовими особами районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Згідно з абз. 3 ч. 9 ст. 29 Закону № 2232-ХІІ поважними причинами неприбуття чи несвоєчасного прибуття військовозобов'язаного чи резервіста до відповідного територіального центру комплектування та соціальної підтримки для призову на збори в пункт і в строк, устанавлені його керівником, які підтверджені відповідними документами, визнаються перешкоди стихійного характеру, сімейні обставини та інші поважні причини, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

З аналізу наведених норм слідує, що громадянин повинен прибути за викликом до територіального центру комплектування та соціальної підтримки у строки, вказані у повістці, а у разі неможливості прибуття, повідомити ІНФОРМАЦІЯ_3 про поважність причин не прибуття за повісткою.

Згідно зі ст. 280 КУпАП орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Положеннями ст. 245 КУпАП встановлено, що завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності.

Колегія суддів зазначає, що згідно протоколу та оскаржуваної постанови відповідачем в приміщенні РТЦК 22.08.2023 встановлено факт неприбуття позивача по повістці за викликом до ІНФОРМАЦІЯ_1 без поважних причин.

Водночас, вирішуючи справу суд першої інстанції неповно встановив обставини справи, не звернув уваги на відсутність в матеріалах справи доказів вручення відповідачем повістки ІНФОРМАЦІЯ_1 про виклик, не з'ясував на яку саме дату викликався позивач та для яких цілей, про що також відсутні відомості в оскаржуваній постанові.

Також судом не враховано, що для кваліфікації дій за ч. 2 ст. 210-1 КУпАП необхідним є встановлення однієї або двох кваліфікуючих ознак правопорушення: повторне протягом року вчинення правопорушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, або вчинення такого порушення в особливий період.

Спільна постанова не містить зазначення кваліфікуючої ознаки дій особи, яка притягається до відповідальності за ч.2 ст.210-1 КУпАП, а саме повторність або вчинення порушення в особливий період.

Колегія суддів зазначає, що приписами ч. 4 ст. 9, ч. 4 ст. 77 КАС України, суд наділений правом збирати докази з власної ініціативи, а також повноваженням сприяти в реалізації обов'язку доказування (у випадку неможливості самостійного надання особами, які беруть участь у справі доказів) і витребувати необхідні докази.

В свою чергу, ухвалою апеляційного суду від 02.04.2024 зобов'язано ІНФОРМАЦІЯ_4 надати суду належним чином засвідчені матеріали справи про адміністративне правопорушення щодо ОСОБА_1, за наслідками розгляду якої прийнято постанову б/н від 22.08.2023.

Проте, відповідачем вимоги суду не виконані, жодних документів не надано, як і не надано заперечень на позов та апеляційну скаргу.

Отже, зміст оскаржуваної постанови унеможлиблює визначення повного складу правопорушення та чіткої кваліфікації правопорушення, за яке позивача притягнуто до адміністративної відповідальності.

Так, відповідно до ст. 283 КУпАП, розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить постанову по справі. При цьому постанова повинна містити: найменування органу (прізвище, ім'я та по батькові, посада посадової особи), який виніс постанову; дату розгляду справи; відомості про особу, стосовно якої розглядається справа (прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), дата народження, місце проживання чи перебування; опис обставин, установлених під час розгляду справи; зазначення нормативного акта, що передбачає відповідальність за таке адміністративне правопорушення; прийняте у справі рішення.

З наведених вище вимог щодо постанови по справі про адміністративне правопорушення встановлено, що такі обов'язково повинні містити опис обставин, установлених під час розгляду справи, нормативний акт, що передбачає відповідальність за адміністративне правопорушення.

Постанова про притягнення до адміністративної відповідальності є рішенням суб'єкта владних повноважень, актом індивідуальної дії, який встановлює відповідні права та обов'язки для особи, щодо якої він винесений. Таке рішення суб'єкта владних повноважень має бути обґрунтованим на момент його прийняття, оскільки воно має значимі наслідки для суб'єктів приватного права, що знаходяться в нерівному положенні по відношенні до суб'єкта владних повноважень.

Дотримання передбаченої законом процедури та порядку винесення такого рішення має виключно важливу роль для встановлення об'єктивної істини органом, на який законом покладено повноваження, зокрема, щодо розгляду справ про адміністративне правопорушення. Порушення норм процесуального права суб'єктом владних повноважень при прийнятті та складанні постанови про притягнення до адміністративної відповідальності зводить нанівець саму суть та завдання, покладені в основу поняття адміністративної відповідальності, оскільки ускладнює, а подекуди й унеможлиблює встановлення судом, що розглядає справу про адміністративне правопорушення, об'єктивної сторони вчинюваного порушення та вини особи в його вчиненні.

Така правова позиція узгоджується з позиціями, що викладені у постановках Верховного Суду від 15.11.2018 у справі № 524/5536/17, від 30.05.2018 у справі № 337/3389/16, від 17.07.2019 у справі № 295/3099/17 та від 05.03.2020 у справі № 607/7987/17.

Постанова про притягнення особи до адміністративної відповідальності є офіційним документом, рішенням суб'єкта владних повноважень за результатами розгляду справи про адміністративне правопорушення, в якому, поміж іншого, має бути чітко зазначено опис обставин, установлених при розгляді справ та посилання на норму закону, який передбачає відповідальність за вказане адміністративне правопорушення. Така позиція висловлена Верховним Судом у постанові від 21.12.2018 у справі № 263/15738/16-а.

Недотримання відповідачем приписів законодавства України про адміністративні правопорушення тягне недоведеність з боку суб'єкта владних повноважень правомірності оскаржуваної у цій справі постанови та є підставою для її скасування.

Указаним обставинам суд першої інстанції належної оцінки не надав.

Враховуючи вищенаведене, колегія суддів вважає, що оскаржувана постанова винесена з суттєвими порушеннями норм КУпАП та ч. 2 ст. 2 КАС України, тому є протиправною та підлягає скасуванню.

Під час розгляду справи про скасування постанови щодо притягнення до адміністративної відповідальності судам першої інстанції рекомендується ретельно аналізувати обставини справи та досліджувати всі наявні докази. Також, звертати увагу на зміст постанови про притягнення до адміністративної відповідальності та перевіряти її на відповідність вимогам встановленим главою 23 КУпАП «Постанова по справі про адміністративні правопорушення». Враховувати, що постанова про притягнення до адміністративної відповідальності є рішенням суб'єкта владних повноважень, актом індивідуальної дії, який встановлює відповідні права та обов'язки для особи, щодо якої він винесений. Таке рішення суб'єкта владних повноважень має бути обґрунтованим на момент його прийняття, оскільки воно має значимі наслідки для суб'єктів приватного права, що знаходяться в нерівному положенні по відношенні до суб'єкта владних повноважень. Якщо зміст оскаржуваної постанови унеможливує визначення повного складу правопорушення та чіткої кваліфікації правопорушення, за яке позивача притягнуто до адміністративної відповідальності, це може стати підставою для скасування постанови.

2. Законодавство покладає обов'язок щодо своєчасного повідомлення особи про час та місце розгляду справи на уповноважену посадову особу. Зміст цього обов'язку не вичерпується надсиланням тексту відповідного повідомлення, оскільки саме лише надсилання, без отримання, не свідчить про поінформованість особи про час та місце розгляду справи, а отже робить це право недієвим. Для інформування особи про час та місце розгляду справи можуть використовуватися різні способи: рекомендований лист, телеграма, телефакс, телефонограма, особисте вручення повідомлення представникам. Множинність способів повідомлення дозволяє уповноваженій посадовій особі обрати один або декілька способів, які забезпечують поінформованість особи. Обов'язок доказування цієї обставини несе уповноважена посадова особа. Такий обов'язок вважається виконаним, якщо особа, яка притягується до відповідальності, знає (поінформована) про час та місце розгляду справи за п'ять днів до дати розгляду справи. Факт несвоєчасного повідомлення або неповідомлення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, про час та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення є підставою для визнання постанови у справі про адміністративне правопорушення неправомірною як такої, що винесена з порушенням установленної процедури.

Слід звернути увагу, що не зазначення дати та часу розгляду справи у протоколі про адміністративне правопорушення фактично позбавляє позивача права на захист, на подання усних чи письмових пояснень, що є грубим порушенням процедури розгляду справи про адміністративне правопорушення.

2.1. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 8 травня 2024 року скасував рішення Ленінського районного суду м. Харкова від 03.04.2024 по справі № 642/1199/24, за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про визнання протиправною та скасування постанови по справі про адміністративні правопорушення.

Рішенням Ленінського районного суду м. Харкова від 03.04.2024 у задоволенні позовних вимог відмовлено у зв'язку з тим, що оскаржувана постанова ТВО начальника

ІНФОРМАЦІЯ_2 № 511 від 09.02.2024 про накладення адміністративного стягнення на ОСОБА_1 за ч.2ст.210, ч.2ст.210-1КУпАП відповідає вимогам ст.283 КУпАП.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Судом першої інстанції встановлено та підтверджено судом апеляційної інстанції, що відповідно до Постанови №511 від 09.02.2024 р. ОСОБА_1 визнано винним у вчиненні адміністративних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 210 та ч. 2 ст. 210-1 КУпАП та накладено стягнення у вигляді штрафу у розмірі 4250,00 грн.

Відповідно до частини 1 статті 268 КУпАП особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

За правилами статті 277-2 КУпАП повістка особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, вручається не пізніше як за три доби до дня розгляду справи в суді, в якій зазначаються дата і місце розгляду справи.

Згідно зі статтею 278 КУпАП орган (посадова особа) при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення вирішує такі питання: 1) чи належить до його компетенції розгляд даної справи; 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; 4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали; 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

Верховний Суд у постановою від 31.03.2021 у справі № 676/752/17, від 21.03.2019 у справі № 489/1004/17, від 30.01.2020 у справах № 308/12552/16-а та № 482/9/17, від 06.02.2020 у справі № 205/7145/16-а зробив такі висновки: «Закріплюючи процесуальні гарантії прав особи, що притягається до адміністративної відповідальності, у тому числі й на участь у розгляді її справи, положення КУпАП містять й певні застереження, націлені на забезпечення належної реалізації компетентними органами (особами) наданих їм повноважень, зокрема, передбачені щодо розгляду справи про адміністративне правопорушення за відсутності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, лише у випадку наявності даних, що підтверджують належне повідомлення такої особи про місце і час розгляду справи. Обов'язок повідомити особу про місце і час розгляду справи не пізніше ніж за три дні до дати розгляду справи про адміністративне правопорушення вважається виконаним, якщо особа, яка притягується до відповідальності, знає (поінформована) про час та місце розгляду справи за три дні до дати розгляду справи. Обов'язок доказування цієї обставини несе уповноважена посадова особа. Повідомлення має на меті забезпечення участі особи у розгляді уповноваженим державним органом справи про адміністративне правопорушення».

Як вбачається з протоколів про адміністративне правопорушення серії 5 №84, серії 5 №85 від 25.01.2024, котрі містять підписи позивача про отримання другого примірника протоколу, вказано, ОСОБА_1 повідомлено, що розгляд справи про адміністративне правопорушення відбудеться об 15 год. 00 хв. 31.01.2024 в ІНФОРМАЦІЯ_3 за адресою: АДРЕСА_1 .

Отже, позивач належним чином був повідомлений про розгляд справи про адміністративне правопорушення відбудеться об 15 год. 00 хв. 31.01.2024.

Водночас, відповідачем 30.01.2024 отримано клопотання позивача, в якому останній просив відкласти на іншу дату розгляд справ про адміністративні правопорушення, передбачених ч. 2 ст. 210 та ч. 2 ст. 210-1 КУпАП.

Відповідачем задоволено дане клопотання позивача, а розгляд адміністративних справ перенесено на 09.02.2024 о 14:00 год. в ІНФОРМАЦІЯ_3 за адресою: м. Чернівці, пл. Театральна, 6, 3 поверх, що вбачається з роздруківки текстового повідомлення, котре відповідачем направлено на мобільний номер зазначений в протоколах про адміністративні правопорушення, в клопотанні ОСОБА_1 про відкладення розгляду справи позивачем.

Водночас, наявні у матеріалах справи відомості, а саме роздруківка текстового повідомлення, котре відповідачем направлено на мобільний номер НОМЕР_1, не дають суду обґрунтованих підстав для встановлення факту належного повідомлення позивача про місце і час розгляду справи у встановлений процесуальний спосіб.

У апеляційній скарзі позивач заперечує отримання повідомлення про перенесення дати розгляду справи на 09.02.2024 за номером телефону. Зазначає, що жодних повідомлень від відповідача не отримував, та відповідно, відповідь на повідомлення не надавав.

Інших належних доказів стосовно належного повідомлення позивача не у спосіб та порядку, встановленого процесуальним законодавством про розгляд адміністративних справ перенесених на 09.02.2024 о 14:00 год. матеріали справи не містять.

Відповідно до частини 2 статті 77 КАС України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Тобто, розгляд справ відбувся за відсутності позивача, якого не було своєчасно сповіщено про розгляд справ, що в силу приписів частини 1 статті 268 КУпАП виключало можливість розгляду справи.

Вирішуючи питання наслідків розгляду справи про адміністративне правопорушення за відсутності особи, яку належним чином не повідомили про дату, Верховний Суд у постановях від 06.03.2018 у справі № 522/20755/16-а, від 30.09.2019 у справі № 591/2794/17, від 06.02.2020 № 05/7145/16-а та від 21.05.2020 у справі № 286/4145/15-а дійшов такого висновку: «факт несвоєчасного повідомлення або неповідомлення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, про час та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення є підставою для визнання постанови у справі про адміністративне правопорушення неправомірною як такої, що винесена з порушенням установленної процедури. Як наслідок, позивача позбавлено прав, передбачених Конституцією України та КУпАП, зокрема, бути присутнім під час розгляду справи, надавати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання, мати професійну правову допомогу».

За таких обставин, ураховуючи зазначені висновки Верховного Суду, колегія суддів дійшла висновку щодо протиправності оскаржуваної постанови та її скасування.

З урахуванням наведеного колегія суддів дійшла висновку, що оскаржувана постанова винесена з суттєвими порушеннями норм КУпАП та ч. 2 ст. 2 КАС України, тому є протиправною та підлягає скасуванню, а провадження у справі про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1 підлягає закриттю.

2.2. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 8 серпня 2024 року скасував рішення Рішенням Київського районного суду м. Харкова від 21.03.2024 по справі № 953/12466/23, за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про визнання протиправною та скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Рішенням Київського районного суду м. Харкова від 21.03.2024 відмовлено у задоволенні позову у зв'язку з тим, що 20.11.2023 ІНФОРМАЦІЯ_4 на адресу начальника КП

«Шляхрембуд» направлено розпорядження, відповідно до п. 1 якого значиться: з метою призову на військову службу по мобілізації здійснити оповіщення зазначених у розпорядженні призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які перебувають на військовому обліку та працюють в установі КП «Шляхрембуд», про їх виклик до ІНФОРМАЦІЯ_5 та забезпечити їх прибуття на 27.11.2024 на 09.00 год, в графі 4 переліку осіб, які підлягають оповіщенню значиться солдат ОСОБА_1, 1984 року народження. Вказане розпорядження отримане КП «Шляхрембуд» 20.11.2023 за вх. № 228. Зазначені обставини свідчать про те, що позивач був належним чином повідомлений про необхідність прибуття до ІНФОРМАЦІЯ_1 на 27.11.2023 року, оскільки обов'язок його повідомлення був покладений на КП «Шляхрембуд». А тому позивач має бути притягнутий до адміністративної відповідальності за адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 210-1 КУпАП

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Як вбачається із матеріалів справи 15.12.2023 о 15:00 ІНФОРМАЦІЯ_6 складено постанову №8559 за справою про адміністративне правопорушення, в якому вказано, що при перевірці документів ОСОБА_1 було виявлено, що він не з'явився за викликом у строк, визначений у повістці, а саме: 27.11.2023 о 09:00 год., чим порушив вимоги абз. 2 ч. 1 ст.22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», абз. 3 п. 1 Правил військового обліку призовників та військовозобов'язаних, викладених у додатку 2 до Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженого ПКМУ від 30.12.2022 №1487, абз. 2 ч. 10 ст. 1 Закону України "Про військовий обов'язок та військову службу" та у зв'язку з чим на нього накладено штраф за скоєння правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 210-1 КУпАП у розмірі 5100 грн. (а.с. 15).

Відповідно до ст. 254 КУпАП, про вчинення адміністративного правопорушення, крім випадків, передбачених ст.258 КУпАП, складається протокол уповноваженими на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності. Протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту виявлення особи, яка вчинила правопорушення, у двох примірниках, один із яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

За приписами частини першої статті 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: знайомитися з матеріалами справи; давати пояснення, подавати докази; заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи; виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Аналіз наведених вище правових положень дає можливість дійти висновку, що провадження у справі про адміністративне правопорушення за частиною 2 статті 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення розпочинається зі складення у присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, протоколу про адміністративне правопорушення, і їй вручається копія такого протоколу.

Закріплюючи процесуальні гарантії прав особи, що притягається до адміністративної відповідальності, у тому числі й на участь у розгляді її справи, положення Кодексу України про адміністративні правопорушення містять й певні застереження, націлені на забезпечення належної реалізації компетентними органами (особами) наданих їм повноважень, зокрема передбачені щодо розгляду справи про адміністративне правопорушення за відсутності особи,

яка притягується до адміністративної відповідальності, лише у випадку наявності даних, що підтверджують належне повідомлення такої особи про місце і час розгляду справи.

Законодавство покладає обов'язок щодо своєчасного повідомлення особи про час та місце розгляду справи на уповноважену посадову особу. Зміст цього обов'язку не вичерпується надсиланням тексту відповідного повідомлення, оскільки саме лише надсилання, без отримання, не свідчить про поінформованість особи про час та місце розгляду справи, а отже робить це право недієвим.

Для інформування особи про час та місце розгляду справи можуть використовуватися різні способи: рекомендований лист, телеграма, телефакс, телефонограма, особисте вручення повідомлення представникам. Множинність способів повідомлення дозволяє уповноваженій посадовій особі обрати один або декілька способів, які забезпечують поінформованість особи. Обов'язок доказування цієї обставини несе уповноважена посадова особа. Такий обов'язок вважається виконаним, якщо особа, яка притягується до відповідальності, знає (поінформована) про час та місце розгляду справи за п'ять днів до дати розгляду справи.

Закріплюючи процесуальні гарантії прав особи, що притягується до адміністративної відповідальності, у тому числі й на участь у розгляді її справи, положення КУпАП містять й певні застереження, націлені на забезпечення належної реалізації компетентними органами (особами) наданих їм повноважень, зокрема, передбачені щодо розгляду справи про адміністративне правопорушення за відсутності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, лише у випадку наявності даних, що підтверджують належне повідомлення такої особи про місце і час розгляду справи.

Обов'язок повідомити особу про місце і час розгляду справи не пізніше ніж за три дні до дати розгляду справи про адміністративне правопорушення вважається виконаним, якщо особа, яка притягується до відповідальності, знає (поінформована) про час та місце розгляду справи за три дні до дати розгляду справи. Обов'язок доказування цієї обставини несе уповноважена посадова особа.

Аналогічний висновок викладений у постановках Верховного Суду від 31.03.2021 у справі №676/752/17, від 21.03.2019 у справі №489/1004/17, від 30.01.2020 у справі №308/12552/16-а та у справі №482/9/17 та від 06.02.2020 у справі №205/7145/16-а.

Несвоєчасне повідомлення або неповідомлення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, про час та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення є підставою для визнання постанови у справі про адміністративне правопорушення неправомірною як такої, що винесена з порушенням встановленої процедури.

Наслідком цього є позбавлення особи прав, передбачених Конституцією України та КУпАП, зокрема, бути присутнім під час розгляду справи, надавати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання, мати професійну правову допомогу.

Аналогічний висновок викладений у постановках Верховного Суду від 06.03.2018 у справі №522/20755/16-а, від 30.09.2019 у справі №591/2794/17, від 06.02.2020 у справі №05/7145/16-а, від 21.05.2020 у справі №286/4145/15-а, від 31.03.2021 у справі №676/752/17 та від 25.05.2022 у справі №465/5145/16-а.

Із матеріалів справи вбачається, що позивач заперечує отримання ним повістки про виклик до ІНФОРМАЦІЯ_1 на 27.11.2023 року та вказує, що жодних повідомлень від відповідача він не отримував.

Колегія суддів зазначає, що в матеріалах справи відсутні докази вручення позивачу повістки про виклик на 27.11.2023 року, а також відсутній протокол про адміністративне правопорушення від 27.11.2023 року, які на вимогу суду апеляційної інстанції відповідачем надані не були.

Також, колегія суддів зазначає, що отримання КП «Шляхрембуд» розпорядження відповідача від 20.11.2023 року не є беззаперечним підтвердженням належного повідомлення позивача про його виклик до ІНФОРМАЦІЯ_1 на 27.11.2023 року.

Інших доказів стосовно належного повідомлення позивача про необхідність явки до ІНФОРМАЦІЯ_1 відповідачем не надано.

За таких обставин, ураховуючи зазначені висновки Верховного Суду, колегія суддів дійшла висновку щодо протиправності оскаржуваної постанови та необхідності її скасування.

1.3. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 9 січня 2025 року скасував рішення Балаклійського районного суду Харківської області від 29.10.2024 по справі № 610/3742/24 за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про визнання протиправною та скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Рішенням Балаклійського районного суду Харківської області від 29.10.2024 позовну заяву ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про скасування постанови про накладення адміністративного стягнення залишено без задоволення, а постанову начальника ІНФОРМАЦІЯ_3 від 13.09.2024 № 599/п залишено без змін. Відмовляючи у задоволенні позовних вимог суд першої інстанції виходив з того, що військовозобов'язані повинні були до 16.07.2024 уточнити свої персональні облікові дані через центри надання адміністративних послуг або електронний кабінет призовника, військовозобов'язаного, резервіста, або у територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки за місцем свого перебування або знаходження. Позивач по справі у вказані строки свої персональні облікові дані не уточнив жодним з указаних способів, при тому, що, як встановлено судом, мав таких обов'язок. Тому, суд дійшов висновку, що постановляючи оскаржувану постанову, відповідач діяв правомірно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Як вбачається із матеріалів справи 09 вересня 2024 року начальником ІНФОРМАЦІЯ_4 підполковником ОСОБА_3 відносно ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_5, було складено протокол про адміністративне правопорушення за ч. 3 ст. 210-1 КУпАП.

З протоколу вбачається, що ОСОБА_1 ставиться у вину порушення законодавства про мобілізаційну підготовку та мобілізацію, а саме те, що він, в порушення вимог абз. 4 п. 1 ч. 2 Прикінцевих положень Закону № 3633-ІХ, який набрав чинності 18.05.2024, абз. 7 ч. 3 ст. 22 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", абз. 2 ч. 10 ст. 1 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу", протягом 60 днів з дня набрання чинності Законом № 3633-ІХ, не уточнив свої персональні дані через центр надання адміністративних послуг або через електронний кабінет призовника, військовозобов'язаного, резервіста або у територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки. Дії ОСОБА_1 кваліфіковані як адміністративне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 210-1 КУпАП (а.с. 15).

Згідно ст.278 КУпАП орган (посадова особа) при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення вирішує такі питання: 1) чи належить до його компетенції розгляд даної справи; 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; 4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали; 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

Отже, саме на відповідача як орган, який уповноважений розглядати справи про адміністративне правопорушення відповідальність за яке передбачена ст. 210-1 КУпАП покладено обов'язок щодо встановлення всіх фактичних обставин та дотримання процедури розгляду визначеної ст. 278 КУпАП.

Як встановлено матеріалами справи, 09.09.2024 начальником ІНФОРМАЦІЯ_6 підполковником ОСОБА_3 складено протокол про адміністративне правопорушення за ч. 3 ст.210-1 КУпАП, відносно ОСОБА_1. Протокол мотивований тим, що 09.09.2024 о 09.40 год.

під час перевірки в ІНФОРМАЦІЯ_7 відомостей (персональних та службових даних) узагальнених в облікових документах та внесених до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів виявлено факт порушення законодавства про мобілізаційну підготовку та мобілізацію військовозобов'язаним ОСОБА_1 . Громадянин ОСОБА_1 , який перебуває на військовому обліку в першому ІНФОРМАЦІЯ_8 , в особливий період, в порушення вимог абзацу 7 частини 3 статті 22 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", абзацу 4 пункту 1 частини 2 Прикінцевих положень Закону 3633, абзацу 2 частини 10 статті 1 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу": не уточнив протягом 60 днів з дня набрання чинності Законом 3633 свої персональні дані через центр надання адміністративних послуг або через електронний кабінет призовника, військовозобов'язаного, резервіста, або у територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки, чим вчинив порушення передбачене ч. 3 ст. 210-1 КУпАП. /а.с.15/

Протокол також містить графу в якій зазначено, що гр. ОСОБА_1 роз'яснено ст. 63 Конституції України, його права та обов'язки, передбачені ст. 268 КУпАП, та повідомлено про розгляд справи про адміністративне правопорушення, однак дата та час розгляду справи про адміністративне правопорушення - відсутні.

Колегія суддів, погоджується з доводами апелянта про те, що не зазначення дати та часу розгляду справи про адміністративне правопорушення фактично позбавило позивача права на захист, на подання усних чи письмових пояснень, що є грубим порушенням процедури розгляду справи про адміністративне правопорушення.

Із матеріалів справи слідує, що постановою № 599/п від 13.09.2024 у справі про адміністративне правопорушення, ОСОБА_1 притягнуто до адміністративної відповідальності за ч. 3 ст. 210-1 КУпАП та накладено адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 17000 грн.

Постанова мотивована тим, що ОСОБА_1 , який перебуває на військовому обліку в ІНФОРМАЦІЯ_7 , в особливий період, в порушення вимог абзацу 7 частини 3 статті 22 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", абзацу 4 пункту 1 частини 2 Прикінцевих положень Закону 3633, свої персональні дані через центр надання адміністративних послуг або через електронний кабінет призовника, військовозобов'язаного, резервіста, або у територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки, чим вчинив правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 210-1 КУпАП.

Водночас, як встановлено апеляційним розглядом, постановляючи спірну постанову, відповідач, в порушення норм ст. 278 КУпАП при підготовці до розгляду справи про адміністративне правопорушення не встановив чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду, що призвело до винесення постанови з порушенням норм процесуального права.

Відповідно до ст. 279 КУпАП розгляд справи розпочинається з оголошення складу колегіального органу або представлення посадової особи, яка розглядає дану справу. Головуючий на засіданні колегіального органу або посадова особа, що розглядає справу, оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки. Після цього оголошується протокол про адміністративне правопорушення. На засіданні заслуховуються особи, які беруть участь у розгляді справи, досліджуються докази і вирішуються клопотання.

Відповідач в порушення ч. 2 ст. 77 КАС України не надав суду доказів, що розгляд справи про притягнення позивача до адміністративної відповідальності відбувався відповідно до вказаних вище вимог КУпАП України.

Суд зазначає, що постанова про притягнення до адміністративної відповідальності є рішенням суб'єкта владних повноважень, актом індивідуальної дії, який встановлює відповідні права та обов'язки для особи, щодо якої він винесений. Таке рішення суб'єкта владних повноважень має бути обґрунтованим на момент його прийняття, оскільки воно має

значимі наслідки для позивача, що знаходиться в нерівному положенні по відношенню до суб'єкта владних повноважень.

Порушення норм процесуального права, недотримання передбаченої законом процедури та порядку винесення такого рішення суб'єктом владних повноважень при складанні постанови про притягнення до адміністративної відповідальності зводить нанівець саму суть та завдання адміністративної відповідальності особи, яка вчинила правопорушення.

Відповідно до ч. 3 ст. 286 КАС України за наслідками розгляду справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності місцевий загальний суд як адміністративний має право: 1) залишити рішення суб'єкта владних повноважень без змін, а позовну заяву без задоволення; 2) скасувати рішення суб'єкта владних повноважень і надіслати справу на новий розгляд до компетентного органу (посадової особи); 3) скасувати рішення суб'єкта владних повноважень і закрити справу про адміністративне правопорушення.

Таким чином, оцінивши належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, суд приходять до висновку, що уповноваженою посадовою особою не в повній мірі були виконані вимоги ст. 268, 278 КУпАП. За таких обставин, суд приходять до переконання щодо недотримання процедури винесення оскаржуваної постанови про адміністративне правопорушення, яка передбачена Законом, у зв'язку з чим, оскаржувана постанова у справі про адміністративне правопорушення підлягає скасуванню.

Водночас, вирішуючи питання щодо подальшого розгляду протоколу про адміністративне правопорушення, колегія суддів зазначає, що ч. 3 ст. 286 КАС України містить вичерпний перелік рішень, що можуть бути прийняті адміністративним судом.

З огляду на те, що правопорушення вчинене ОСОБА_1 виявлене 09.09.2024 року, на момент розгляду справи судом апеляційної інстанції закінчились строки, визначені ч. 7 ст. 38 КУпАП.

Частиною 7 статті 38 КУпАП передбачено, що адміністративне стягнення за вчинення в особливий період правопорушень, передбачених статтями 210, 210-1 цього Кодексу, може бути накладено протягом трьох місяців з дня його виявлення, але не пізніше одного року з дня його вчинення.

Пунктом 7 частини 1 статті 247 КУпАП визначено, що провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин: закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених статтею 38 цього Кодексу.

Отже, враховуючи вищевикладене справа про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1 підлягає закриттю на підставі п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП.

З огляду на вищевикладене, колегія суддів дійшла висновку, що суд першої інстанції неповно з'ясував обставини, що мають значення для справи, та неправильно застосував норми процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи, а тому апеляційну скаргу позивача слід задовольнити, рішення суду першої інстанції - скасувати з прийняттям нового, про часткове задоволення позовних вимог ОСОБА_1.

Під час прийняття рішення про визнання протиправною та скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення судам першої інстанції варто приділяти особливу увагу дотриманню порядку повідомлення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, про час та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення. Оскільки у разі несвоєчасного повідомлення або не повідомлення особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, про час та місце розгляду справи про адміністративне правопорушення є підставою для визнання постанови у справі про адміністративне

правопорушення неправомірною як такої, що винесена з порушенням встановленої процедури.

3. У разі якщо виконання військового обов'язку суперечить релігійним переконанням громадянина, виконання цього обов'язку має бути замінене альтернативною (невійськовою) службою.

Європейський суд з прав людини неодноразово зазначав, що Свідки Єгови належать до відомої християнської конфесії, що з моменту свого виникнення активно діють у багатьох країнах світу, в тому числі в усіх європейських країнах-членах Ради Європи, є релігійною групою, що дотримується принципів пацифізму, та їхнє віровчення не дозволяє її членам проходити військову службу, носити військову форму або брати в руки зброю. Таким чином, ЄСПЛ установлено, що право Свідків Єгови, до яких належить позивач, на відмову від проходження військової служби за релігійними переконаннями гарантовано п. 1 статті 9 Конвенції.

1.1. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 28 травня 2024 року скасував рішення Октябрського районного суду м. Полтава від 03.04.2024 по справі № 554/6108/23, за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про визнання протиправною та скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Рішенням Октябрського районного суду м. Полтава від 03.04.2024 р. у задоволенні позову відмовлено у зв'язку з тим, що оскаржувана постанова прийнята уповноваженим на те органом відповідно до вимог КУпАП, права ОСОБА_1, як під час складання протоколу, так і під час розгляду справи були дотримані, а вина позивача у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 210-1 КУпАП є доведеною та підтверджується протоколом про адміністративне правопорушення від 30.06.2023 р.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Судовим розглядом встановлено, що 30.06.2023 р. ІНФОРМАЦІЯ_2 відносно позивача складено протокол про адміністративне правопорушення за ч. 2 ст. 210-1 КУпАП.

Постановою начальника ІНФОРМАЦІЯ_1 № 317 від 30.06.2023 р. на ОСОБА_1 накладено адміністративне стягнення в розмірі 5100 грн., за те, що він порушив правила військового обліку в особливий період, не повідомивши у належний термін орган введення військового обліку про істотні зміни у облікових даних, які підлягають оперативному уточненню (зміні), а саме, не з'явився до органу ведення військового обліку по мобілізаційному розпорядженню до військової частини, відповідальність за що передбачена ч. 2 ст. 210-1 КУпАП.

Згідно із абзацу 1 частини 2 статті 22 Закону № 3543-ХІІ, громадяни зобов'язані, зокрема з'являтися за викликом до територіального центру комплектування та соціальної підтримки (військовозобов'язані, резервісти Служби безпеки України - за викликом Центрального управління або регіонального органу Служби безпеки України, військовозобов'язані, резервісти Служби зовнішньої розвідки України - за викликом Служби зовнішньої розвідки України) для взяття на військовий облік військовозобов'язаних чи резервістів, визначення їх призначення на особливий період.

Частиною 3 статті 22 Закону №3543-ХІІ встановлено, що під час мобілізації громадяни зобов'язані з'явитися до військових частин або на збірні пункти територіального центру комплектування та соціальної підтримки у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках керівників територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки), або у строки, визначені командирами військових частин (військовозобов'язані, резервісти Служби безпеки України - за викликом керівників органів, в яких вони перебувають на військовому обліку, військовозобов'язані, резервісти Служби зовнішньої розвідки України - за викликом керівників відповідних підрозділів

Служби зовнішньої розвідки України, військовозобов'язані Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту - за викликом керівників відповідних органів управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту).

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 10.11.1999 р. № 2066 затверджено Перелік релігійних організацій, віровчення яких не допускає користування зброєю, до якого входить Релігійна організація «Релігійний Центр Свідків Єгови в Україні».

У статті 9 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод зазначається: кожен має право на свободу думки, совісті та релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно. Свобода сповідувати свою релігію або переконання підлягає лише таким обмеженням, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах громадської безпеки, для охорони публічного порядку, здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Згідно із ч. ч. 1, 2 ст. 35 Конституції України, кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність.

Здійснення цього права може бути обмежене законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення або захисту прав і свобод інших людей.

Частиною 4 статті 3 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» встановлено, що здійснення свободи сповідувати релігію або переконання підлягає лише тим обмеженням, які необхідні для охорони громадської безпеки та порядку, життя, здоров'я і моралі, а також прав і свобод інших громадян, встановлені законом і відповідають міжнародним зобов'язанням України.

Тобто, статтею 35 Конституції України та статті 3 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» визначено вичерпний перелік підстав, за яких може бути обмежено право особи на свободу світогляду і віросповідання.

При цьому, за змістом частини четвертої статті 35 Конституції України, ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань.

У разі якщо виконання військового обов'язку суперечить релігійним переконанням громадянина, виконання цього обов'язку має бути замінене альтернативною (невійськовою) службою.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про альтернативну (невійськову) службу», альтернативна служба є службою, яка запроваджується замість проходження строкової військової служби і має на меті виконання обов'язку перед суспільством. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження права громадян на проходження альтернативної служби із зазначенням строку дії цих обмежень.

Згідно із ст. 2 Закону України «Про альтернативну (невійськову) службу», право на таку службу мають громадяни України, якщо виконання військового обов'язку суперечить їхнім релігійним переконанням і ці громадяни належать до діючих згідно з законодавством України релігійних організацій, віровчення яких не допускає користування зброєю.

Відповідно до пункту 4 Розділу II Положення № 2066, для вирішення питання про направлення на альтернативну службу громадянин після взяття на військовий облік, але не пізніше ніж за два календарні місяці до початку встановленого законодавством періоду призову на строкову військову службу особисто подає письмову заяву до відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації за місцем проживання.

Постановою Кабінету Міністрів України від 31.12.2004 р. № 195 затверджено Перелік видів діяльності, якими можуть займатися громадяни, що проходять альтернативну (невійськову) службу.

Судовим розглядом встановлено, що ОСОБА_1 з 29.05.2011 р. є присвяченим охрещеним служителем Релігійного об'єднання свідків Єгови в Україні, що підтверджується довідкою Релігійної організації «Релігійний центр свідків Єгови в Україні» № 1974 від 11.04.2022 р. 28.06.2023 р. позивачу вручено повістку № 28, якою позивача зобов'язано прибути до ІНФОРМАЦІЯ_1 29.06.2023 р. о 08.00 год.

Позивач звернувся до начальника ІНФОРМАЦІЯ_1 з заявою від 14.06.2023 р. про неможливість проходження військової служби через глибокі релігійні переконання та про згоду виконувати свій громадський обов'язок, який не буде пов'язаний з військовою службою.

Також позивачем відповідачу подано заяву аналогічного змісту від 29.06.2023 р. 30.06.2023 р. позивач звернувся до начальника ІНФОРМАЦІЯ_1 з заявою, в якій просив надати йому можливість виконувати громадські роботи в допомозі цивільного населення, зокрема, облаштування укриттів, прибирання міста, допомозі внутрішньо переміщеним особам, роботи в комунальних установах, тощо, які не є під військовим наглядом, а також якимось пов'язані з військовою діяльністю.

Як вбачається з протоколу про адміністративне правопорушення від 30.06.2023 р., позивачем зазначено, що він при отриманні повістки від 28.06.2023 р. повідомив, що він з'явиться до ІНФОРМАЦІЯ_1, та ним надані документи про неможливість проходження військової служби за релігійними переконаннями.

Розпорядженням Полтавської районної військової адміністрації Полтавської області № 239 від 21.07.2023 р. ОСОБА_1 направлено на альтернативну (невійськову) службу, яке листом Полтавської районної військової адміністрації Полтавської області № 2522/07-15 від 24.07.2023 р. направлено позивачу та ІНФОРМАЦІЯ_3.

Суд апеляційної інстанції враховує практику Європейського суду з прав людини, зокрема справу «Мушфіг Мамедов та інші проти Азербайджану» від 17.10.2019 р. (заява 14604/18) згідно з якою необхідність захисту територіальної цілісності держави не може розглядатись як підстави для обмеження прав Свідків Єгови та захисту підлягає не лише саме право Свідків Єгови «не брати в руки зброю», а їх зумовлене глибоким релігійним переконанням право нести військову службу у будь-якій формі, у зв'язку з чим Держава має забезпечити особам проходження альтернативної (невійськової) служби, яка є повністю відокремленою від військового обов'язку.

Таким чином, ЄСПЛ встановлено, що право Свідків Єгови, до яких належить позивач, на відмову від проходження військової служби за релігійними переконаннями гарантовано п. 1 статті 9 Конвенції.

Незабезпечення таким особам можливості реалізувати їх право на альтернативну (невійськову) службу є втручанням у їх свободу сповідувати свою релігію.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», суди при розгляді справ застосовують Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику Європейського суду з прав людини як джерело права.

Згідно із ч. 2 ст. 6 Кодексу адміністративного судочинства України, суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Таким чином, суд апеляційної інстанції вважає, що оскільки позивач має право на виконання свого військового обов'язку шляхом його заміни на альтернативну (невійськову) службу та заявляв про своє бажання скористатись правом альтернативної служби, то відповідачем протиправно притягнуто ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за ч. 2 ст. 210-1 КУпАП.

Постановою начальника ІНФОРМАЦІЯ_1 № 317 від 30.06.2023 р. на ОСОБА_1 накладено адміністративне стягнення в розмірі 5100 грн., за те, що він порушив правила військового обліку в особливий період, не повідомивши у належний термін орган введення військового обліку про істотні зміни у облікових даних, які підлягають оперативному уточненню (зміні), а саме, не з'явився до органу ведення військового обліку по мобілізаційному розпорядженню до військової частини, відповідальність за що передбачена ч. 2 ст. 210-1 КУпАП.

Із врахуванням вищевикладеного, оцінюючи в сукупності наявні в справі докази, суд апеляційної інстанції вважає, що постанова, винесена начальником ІНФОРМАЦІЯ_1 № 317 від 30.06.2023 р., якою, відповідно до ч. 2 ст. 210-1 КУпАП на позивача накладено адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 5100 грн., не обґрунтована, у зв'язку з чим підлягає скасуванню.

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 315, п. 4 ч. 1 ст. 317 КАС України, за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право скасувати судові рішення повністю або частково і ухвалити нове судове рішення у відповідній частині або змінити судові рішення, у разі неправильного застосування норм матеріального права.

Таким чином, суд апеляційної інстанції вважає необхідним скасувати рішення Октябрського районного суду м. Полтава від 03.04.2024 р. в частині відмови в задоволенні позовних вимог та прийняти в цій частині постанову, якою позов ОСОБА_1 задовольнити, визнати протиправною та скасувати постанову ІНФОРМАЦІЯ_1 № 317 від 30.06.2023 р.

Судам першої інстанції варто зважати на те, що Свідки Єгови мають право на проходження альтернативної служби і не реалізація останнього є втручання у їх свободу сповідувати свою релігію. Слід наголосити на тому, що хоча Законом «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» альтернативна (невійськова) служба під час воєнного стану не визначена проте існує практика ЄСПЛ з даного питання. Зокрема позицію ЄСПЛ по справі «Мушфіг Мамедов та інші проти Азербайджану» від 17 жовтня 2019 року (заява 14604/18), згідно з якою необхідність захисту територіальної цілісності держави не може розглядатись як підстави для обмеження прав Свідків Єгови та захисту підлягає не лише саме право Свідків Єгови «не брати в руки зброю», а їх зумовлене глибоким релігійним переконанням право нести військову службу у будь-якій формі, у зв'язку з чим Держава має забезпечити особам проходження альтернативної (невійськової) служби, яка є повністю відокремленою від військового обов'язку. Крім того, Європейський суд з прав людини неодноразово зазначав, що Свідки Єгови належать до відомої християнської конфесії, що з моменту свого виникнення активно діють у багатьох країнах світу, в тому числі в усіх європейських країнах-членах Ради Європи, є релігійною групою, що дотримується принципів пацифізму, та їхнє віровчення не дозволяє її членам проходити військову службу, носити військову форму або брати в руки зброю. З іншого боку, Свідки Єгови погоджуються здійснювати альтернативну цивільну службу за умови, що вона не пов'язана з військовими організаціями («Свідки Єгови м. Москви та інші проти Росії», від 10.06.2010, заява №302/02). У свою чергу, розглядаючи справу Свідка Єгови, засудженого у кримінальному порядку за відмову від проходження військової служби через релігійні переконання, ЄСПЛ у рішенні у справі «Баятян проти Вірменії» від 07.07.2011 (заява № 23459/03) зауважив, що несприйняття військової служби – коли мотивом такого несприйняття є серйозний і нездоланий конфлікт між обов'язком служити в армії та переконаннями конкретної особи або її глибокими і невдаваними релігійними чи іншими поглядами - є переконанням або поглядом настільки незаперечним, серйозним, послідовним та значущим, що на нього поширюються гарантії ст. 9 Конвенції. Отже, ЄСПЛ установлено, що право Свідків Єгови, до яких належить позивач, право на відмову від проходження військової служби за релігійними переконаннями гарантовано пунктом 1 статті

9 Конвенції. І відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування Європейського суду з прав людини» суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

4. У разі відсутності належного оповіщення військовозобов'язаного про виклик до районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, не прибуття останнього не утворює склад адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 210 КУпАП. Оскільки у такому випадку неможливим є встановлення порушення правил військового обліку в частині прибуття за викликом районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки з огляду на відсутність належного виклику.

Згідно з п. 41 Порядку № 560 належним підтвердженням оповіщення резервіста або військовозобов'язаного про виклик до районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки або його відділу чи відповідного підрозділу розвідувальних органів, Центрального управління або регіональних органів СБУ є: у разі вручення повістки - особистий підпис про отримання повістки, відеозапис вручення повістки або ознайомлення з її змістом, у тому числі відеозапис доведення акта відмови від отримання повістки (додаток 2), а також відеозапис відмови резервіста або військовозобов'язаного у спілкуванні з особою, уповноваженою вручати повістки.

Також слід звернути увагу, що пояснення свідків не є належними доказами підтвердження адмінправопорушення, якщо їх не допитували в суді.

4.1. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 30 жовтня 2024 року скасував рішення Ковпаківського районного суду м. Суми від 24.09.2024 по справі № 592/14889/24, за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Рішенням Ковпаківського районного суду м. Суми від 24.09.2024 позов залишено без задоволення. Відмовляючи у задоволенні позову, суд першої інстанції виходив з того, що вчинення позивачем адміністративного правопорушення підтверджено належними доказами, у зв'язку з чим оскаржувана постанова є правомірною та не підлягає скасуванню.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Як встановлено судовим розглядом, 20.08.2024 начальником ІНФОРМАЦІЯ_1 підполковником ОСОБА_2 винесено постанову № СУ/1382/2024 про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 210 КУпАП та накладено стягнення у вигляді штрафу в розмірі 17000,00 грн.

Постановою встановлено, що 14.08.2024 о 14:30 год. під час прибуття до ІНФОРМАЦІЯ_1 було встановлено, що ОСОБА_1 своєчасно не прибув за повісткою третього відділу ІНФОРМАЦІЯ_1, про причини неприбуття не повідомив, і таким чином своїми умисними діями, що виразилися у тривалому, неперервному невиконанні обов'язків, передбачених та покладених на нього законом, а саме невиконання вимог абз. 1, 2, 5 ч. 10 ст. 1 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу", підп. 2 п. 1 Правил військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1487, вчинив тривале правопорушення, яке припиняється лише у випадку усунення стану, за якого об'єктивно існує цей обов'язок або виконанням обов'язку відповідним суб'єктом, вчинивши порушення, передбачене ч. 3 ст. 210 КУпАП, в умовах особливого періоду.

Так, спірні правовідносини у даній справі склались з приводу правомірності притягнення позивача до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 210 КУпАП.

Статтею 210 КУпАП передбачено, що порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, а також вчинення такого порушення в особливий період тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення дій, передбачених частиною першою цієї статті, в особливий період тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до однієї тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ст. 210 КУпАП виражається у порушенні Правил військового обліку, зокрема, щодо встановленого обов'язку прибувати до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки за викликом районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки.

Абзацом 2 п. 1 Правил військового обліку передбачено, що призовники, військовозобов'язані та резервісти повинні, зокрема:

- прибувати за викликом районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки на збірні пункти, призовні дільниці, до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках, розпорядженнях) районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки для взяття на військовий облік та визначення призначення на особливий період, оформлення військово-облікових документів, проходження медичного огляду, направлення на підготовку з метою здобуття або вдосконалення військово-облікової спеціальності, призову на військову службу або на навчальні (перевірочні) та спеціальні збори військовозобов'язаних та резервістів.

Так, за даними оскаржуваної постанови ОСОБА_1 не прибув за викликом ІНФОРМАЦІЯ_1 02.08.2024 на 09:00 год. відповідно до повістки від 01.08.2024 № 00901.

Матеріали справи містять повістку від 01.08.2024 № 00901 на ім'я ОСОБА_1, якою останньому запропоновано прибути 02.08.2024 о 09:00 год. за адресою: АДРЕСА_1.

Відповідно до пояснень відповідача від одержання повістки ОСОБА_1 відмовився, про що було складено акт відмови від отримання повістки від 01.08.2024.

В подальшому 14.08.2024 третім відділом ІНФОРМАЦІЯ_1 складений акт № 1382/2024 про доставлення ОСОБА_1 як особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, передбачене ст. 210, 210-1 КУпАП, до ІНФОРМАЦІЯ_1.

Також 14.08.2024 старшим офіцером третього відділу ІНФОРМАЦІЯ_1 ОСОБА_3 складено повідомлення про розгляд справи про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 210 КУпАП, від отримання якого позивач за змістом вказаного повідомлення відмовився.

20.08.2024 за наслідками розгляду справи про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 210 КУпАП, стосовно позивача, який був відсутній, винесено оскаржувану постанову № СУ/1382/2024 від 20.08.2024.

Обґрунтовуючи протиправність притягнення до адміністративної відповідальності, позивач зазначав, що повістка від 01.08.2024 № 00901 йому не вручалась, від її вручення він не відмовлявся, а отже про не був обізнаний про обов'язок прибути до ІНФОРМАЦІЯ_1 02.08.2024 о 09:00 год.

Отже, спірним питанням у даному випадку є питання здійснення відповідачем належного виклику позивача до ІНФОРМАЦІЯ_1.

Процедура оповіщення військовозобов'язаних та резервістів, їх прибуття до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, військових частин Збройних

Сил, інших військових формувань, Центрального управління або регіонального органу СБУ чи відповідного підрозділу розвідувальних органів визначена Порядком проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 № 560.

Відповідно до п. 28 Порядку № 560 виклик громадян до районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки чи їх відділів, відповідних підрозділів розвідувальних органів, Центрального управління або регіональних органів СБУ під час мобілізації здійснюється шляхом вручення (надсилання) повістки (додаток 1).

Пунктом 40 Порядку № 560 передбачено, що під час вручення повістки здійснюється фото- і відеофіксація із застосуванням технічних приладів та засобів фото- та відеофіксації представником територіального центру комплектування та соціальної підтримки або поліцейським.

Згідно з п. 41 Порядку № 560 належним підтвердженням оповіщення резервіста або військовозобов'язаного про виклик до районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки або його відділу чи відповідного підрозділу розвідувальних органів, Центрального управління або регіональних органів СБУ є:

1) у разі вручення повістки - особистий підпис про отримання повістки, відеозапис вручення повістки або ознайомлення з її змістом, у тому числі відеозапис доведення акта відмови від отримання повістки (додаток 2), а також відеозапис відмови резервіста або військовозобов'язаного у спілкуванні з особою, уповноваженою вручати повістки.

У ході судового розгляду встановлено, що на підтвердження здійснення виклику ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 відповідачем надано повістку від 01.08.2024 № 00901 та акт відмови позивача від отримання повістки від 01.08.2024.

При цьому, будь-яких відеозаписів доведення акта відмови від отримання повістки до ОСОБА_1 не надано.

Доказів ведення відеофіксації із застосуванням технічних приладів під час вручення повістки позивачу відповідачем також не надано, посилань на здійснення такої відеофіксації не наведено.

На підставі викладеного, враховуючи вимоги п. 41 Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 № 560, колегія суддів вважає недоведеним факт належного оповіщення військовозобов'язаного ОСОБА_1 про виклик до районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки на 02.08.2024 о 09:00 год.

Таким чином, неприбуття позивача до ІНФОРМАЦІЯ_1 02.08.2024 не утворює склад адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 210 КУпАП, оскільки не встановлено порушення позивачем правил військового обліку в частині прибуття за викликом районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки з огляду на відсутність належного виклику.

Враховуючи наведене, колегія суддів доходить висновку, що відповідач належними та допустимими доказами не підтвердив порушення позивачем Правил військового обліку та відповідно правомірність притягнення ОСОБА_1 до відповідальності за ч. 3 ст. 210 КУпАП, з огляду на що оскаржувана постанова № СУ/1382/2024 від 20.08.2024 підлягає скасуванню.

Отже, колегія суддів зазначає, що позовні вимоги ОСОБА_1 є обґрунтованими.

Суд першої інстанції наведені обставини не врахував, у зв'язку з чим дійшов помилкового висновку про відмову у задоволенні позовних вимог.

Згідно з п. 2 ч. 1 ст. 315 Кодексу адміністративного судочинства України, за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення суду першої інстанції суд апеляційної інстанції

має право скасувати судові рішення повністю або частково і ухвалити нове судове рішення у відповідній частині або змінити судове рішення.

Відповідно до ч. 1 ст. 317 КАС України, підставами для скасування судового рішення суду першої інстанції повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення є: 1) неповне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи; 2) недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції визнав встановленими; 3) невідповідність висновків, викладених у рішенні суду першої інстанції, обставинам справи; 4) неправильне застосування норм матеріального права або порушення норм процесуального права.

Враховуючи викладене, колегія суддів дійшла висновку, рішення

Таким чином, колегія суддів доходить висновку, що рішення суду Ковпаківського районного суду м. Суми від 24.09.2024 по справі № 592/14889/24 підлягає скасуванню із прийняттям нової постанови про задоволення позову.

4.2. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 24 грудня 2024 року скасував рішення Диканського районного суду Полтавської області від 31.10.2024 по справі № 529/846/24, за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Рішенням Диканського районного суду Полтавської області від 31.10.2024 у справі № 529/846/24 відмовлено у задоволенні позовних вимог ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про визнання протиправною та скасування постанови про адміністративне правопорушення. Відмовляючи у задоволенні позовних вимог, суд першої інстанції виходив з їх безпідставності та відповідності оскаржуваної постанови вимогам статті 283 КУпАП України, як такої, що містить всі елементи, передбачені вказаною нормою права.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Колегією суддів встановлено, що фактичною підставою для притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 3 статті 210 КУпАП, на підставі спірної постанови від 12.09.2024 № 3170 слугував складений 11.09.2024 протокол № 3170, у якому суть адміністративного правопорушення полягала у неприбутті військовозобов'язаного позивача станом на 11.09.2024 до ІНФОРМАЦІЯ_4 для звірки облікових даних та з питань проходження ВЛК після отримання 15.08.2024 (час не зазначено) повістки на 15.08.2024 о 09 год. 00 хв., неповідомлення про причини неявки, чим порушено правила перебування військовозобов'язаних на військовому обліку відповідно до Порядку № 1487.

Положеннями статті 254 КУпАП визначено, що про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженими на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності.

Протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту виявлення особи, яка вчинила правопорушення, у двох примірниках, один із яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Дослідивши наявний у матеріалах справи Протокол № 3170 від 11.09.2024, колегією суддів встановлено, що останній всупереч частині 2 статті 254 КУпАП складено через 27 днів після виявлення особи ОСОБА_1, який за змістом вказаного акту вчинив правопорушення (не з'явився по повістці до ІНФОРМАЦІЯ_4 для звірки облікових даних та з питань проходження ВЛК після її отримання 15.08.2024 (час не зазначено) на 15.08.2024 о 09 год. 00 хв.).

При цьому, колегія суддів зауважує, що особа позивача була достовірно відома, бо на неї була оформлена повістка, а тому протокол мав бути складений до 09 год. 00 хв. 16.08.2024.

Як вбачається зі змісту позову, ОСОБА_1 заперечує факт оповіщення його про необхідність прибуття 15.08.2024 до ІНФОРМАЦІЯ_1, а тому з метою повного та всебічного розгляду даної справи необхідним є з'ясування факту належного інформування позивача про обов'язок з'явитись до ІНФОРМАЦІЯ_1.

Відповідно до пункту 79 Порядку № 1487 районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки організують оповіщення та у разі потреби можуть здійснювати безпосередньо через військових посадових осіб, військовослужбовців, державних службовців, працівників, визначених рішенням керівника відповідного районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки, оповіщення призовників, військовозобов'язаних та резервістів за місцем їх проживання (роботи, навчання тощо) шляхом вручення повісток під їх особистий підпис (додаток 11) та/або рекомендованим поштовим відправленням з описом вкладення та повідомленням про вручення про їх виклик до районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки для оформлення військово-облікових документів, взяття на військовий облік, проходження медичного огляду, направлення на підготовку з метою здобуття або вдосконалення військово-облікової спеціальності, призову на військову службу або на збори військовозобов'язаних та резервістів і забезпечують здійснення контролю за їх прибуттям.

Відповідно до пункту 21 Порядку № 560 за викликом районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки (Центрального управління або регіонального органу СБУ, відповідного підрозділу розвідувальних органів) резервісти та військовозобов'язані зобов'язані з'являтися у строк та місце, зазначені в повістці, для взяття на військовий облік, уточнення своїх персональних даних, даних військово-облікового документа з військово-обліковими даними Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних, резервістів (територіального центру комплектування та соціальної підтримки), проходження медичного огляду для визначення придатності до військової служби.

Згідно із пунктами 40-41 Порядку № 560 під час вручення повістки здійснюється фото- і відеофіксація із застосуванням технічних приладів та засобів фото- та відеофіксації представником територіального центру комплектування та соціальної підтримки або поліцейським.

Належним підтвердженням оповіщення резервіста або військовозобов'язаного про виклик до районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки або його відділу чи відповідного підрозділу розвідувальних органів, Центрального управління або регіональних органів СБУ є:

1) у разі вручення повістки - особистий підпис про отримання повістки, відеозапис вручення повістки або ознайомлення з її змістом, у тому числі відеозапис доведення акта відмови від отримання повістки (додаток 2), а також відеозапис відмови резервіста або військовозобов'язаного у спілкуванні з особою, уповноваженою вручати повістки;

2) у разі надсилання повістки засобами поштового зв'язку:

- день отримання такого поштового відправлення особою, що підтверджується інформацією та/або документами від поштового оператора;

- день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати поштове відправлення чи день проставлення відмітки про відсутність особи за адресою місця проживання особи, повідомленою цією особою територіальному центру комплектування та соціальної підтримки під час уточнення своїх облікових даних;

- день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати поштове відправлення чи день проставлення відмітки про відсутність особи за адресою - задекларованого/зареєстрованого місця проживання в установленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила територіальному центру комплектування та соціальної підтримки іншої адреси місця проживання.

Разом з цим, ані до суду першої інстанції, ані до суду апеляційної інстанції доказів на підтвердження належного оповіщення ОСОБА_1 про необхідність з'явитись до ІНФОРМАЦІЯ_4 з метою звірки облікових даних та з питань проходження ВЛК не долучено.

Колегія суддів враховує, що матеріали справи не містять ані копії повістки із особистим підписом позивача про її отримання, ані відеозапису процесу вручення повістки чи ознайомлення з її змістом, ані акту про відмову від її отримання, ані зворотного повідомлення від установи поштового зв'язку про її надсилання.

З огляду на те, що єдиним доказом оповіщення позивача про необхідність з'явитись до ІНФОРМАЦІЯ_4 є протокол та спірна постанова, які засвідчені службовими особами ІНФОРМАЦІЯ_2, при цьому обов'язкові фото- і відеофіксація із застосуванням технічних приладів та засобів фото- та відеофіксації під час вручення 15.08.2024 повістки не здійснювались (доказів зворотного матеріали справи не містять), відповідачем не доведено дотримання встановленого законом порядку вручення такої та, як наслідок, не спростовано сумніву у достовірності та правдивості фактів, засвідчених вказаними особами, оскільки останні є безпосередньо зацікавленими в ході та результаті розгляду справи, а тому такі докази беззаперечно не можуть бути взяті за основу в якості підтвердження обставин вручення повістки.

Крім того, протокол про адміністративне правопорушення від 11.09.2024, який у відповідності до вимог статті 256 КУпАП має містити необхідні відомості про обставини вчинення правопорушення, не містить жодного посилання на обставини, за яких позивачу вручалась повістка чи здійснювалось будь-яке інше оповіщення про необхідність з'явитись до ТЦК, що в свою чергу ставить під сумнів взагалі її вручення як на 15.08.2024, так і станом на дату складення вказаного протоколу та розгляду справи про адміністративне правопорушення.

До того ж, слід зауважити, що протокол про адміністративне правопорушення від 11.09.2024 та постанова № 3170 містять значні розбіжності у часі, коли саме позивачу належало з'явитись до ТЦК з метою звірки облікових даних та проходження ВЛК, що також викликає обґрунтовані сумніви у достовірності відомостей, визначених у таких документах.

Висновок суду першої інстанції про те, що такі розбіжності суттєво не впливають на суть вчиненого адміністративного правопорушення, колегія суддів вважає неприйнятним, оскільки постанова про притягнення до адміністративної відповідальності є рішенням суб'єкта владних повноважень, актом індивідуальної дії, який встановлює відповідні права та обов'язки для особи, щодо якої він винесений.

Таке рішення суб'єкта владних повноважень має бути обґрунтованим на момент його прийняття, оскільки воно має значимі наслідки для позивача, що знаходиться в нерівному положенні по відношенню до суб'єкта владних повноважень.

Порушення норм процесуального права, недотримання передбаченої законом процедури та порядку винесення такого рішення суб'єктом владних повноважень при складанні постанови про притягнення до адміністративної відповідальності зводить нанівець саму суть та завдання адміністративної відповідальності особи, яка вчинила правопорушення, оскільки унеможливорює врахування судом, що розглядає справу про адміністративне правопорушення, наданих відповідачем доказів.

За встановлених у справі обставин колегія суддів дійшла висновку, що відповідачем не підтверджено обставин отримання позивачем повістки, та відповідно не доведено факту повідомлення ОСОБА_1 в установленій законом спосіб про необхідність з'явитись 15.08.2024 до ІНФОРМАЦІЯ_4, що слугувало підставою для винесення спірної постанови.

Разом з цим, в контексті спірних правовідносин, враховуючи заперечення позивача факту вручення йому повістки, саме відповідач на виконання частини 2 статті 77 КАС України повинен доводити належними доказами існування такого факту, та, як наслідок, належне інформування позивача про обов'язок його явки до ІНФОРМАЦІЯ_4 на 15.08.2024.

З урахуванням вищенаведеного, вина ОСОБА_1, яка полягала у порушенні правил Порядку № 1487 та ухиленні від виконання вимог частини 10 статті 1 Закону № 2232-ХІІ та частини 1 статті 22 Закону № 3543-ХІІ, не доведена належними та достатніми доказами, а відтак, у діях позивача відсутній склад адміністративного правопорушення, передбаченого частиною 3 статті 210 КУпАП.

З огляду на викладене, враховуючи, що порушення відповідачем порядку розгляду справи про адміністративне правопорушення та не доведення факту вчинення адміністративного правопорушення, на яке послався апелянт знайшло підтвердження під час апеляційного перегляду справи, колегія суддів вважає, що рішення Диканського районного суду Полтавської області від 31.10.2023 у справі № 529/846/24 підлягає скасуванню з прийняттям постанови про задоволення позовних вимог.

4.3. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 03 вересня 2024 року скасував рішення Карлівського районного суду Полтавської області від 21 червня 2024 року у справі № 531/1242/24, за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про скасування постанови про накладення адміністративного стягнення.

Рішенням Карлівського районного суду Полтавської області від 21.06.2024 року у задоволенні вимог ОСОБА_1 відмовлено. Судове рішення вмотивовано тим, що факт відмови в отриманні ОСОБА_1 повістки підтверджується Актом відмови в триманні повістки від 17.04.2024 року, складеним командиром третього відділення першого взводу охорони четвертого відділу ІНФОРМАЦІЯ_3 ОСОБА_2 за участі свідків ОСОБА_3, ОСОБА_4 та ОСОБА_5. За наведеного суд дійшов висновку про відсутність поважних причин неприбуття позивача 18.03.2024 року до ІНФОРМАЦІЯ_3.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Судовим розглядом справи встановлено, що постановою начальника ІНФОРМАЦІЯ_3 від 19.04.2024 року за № 1085 позивач ОСОБА_1 визнаний винним у скоєнні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 210 КУпАП, та підданий адміністративному стягненню у вигляді штрафу у розмірі 1.700 грн (а.с. 11-12).

Підставою для прийняття означеного рішення послугували встановлене про те, що 17.03.2024 року старшим групи оповіщення ІНФОРМАЦІЯ_3 старшим солдатом ОСОБА_2 оголошена повістка гр-ну ОСОБА_1, яку останній відмовився отримувати, про що було складено акт про відмову в отриманні повістки. Відповідно до оголошеної повістки ОСОБА_1 належно з'явитися до ІНФОРМАЦІЯ_3 18.03.2024 року о 8 годині, для взяття на військовий облік за місцем реєстрації, звірки облікових даних а з питань проходження медичного огляду (ВЛК).

Станом на 12.04.2024 року військовозобов'язаний ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_3 не з'явився, про причини неприбуття не повідомив, чим порушив правила перебування військовозобов'язаних на військовому обліку відповідно до Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 року № 1478, ч. 10 ст. 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», ч. 1 ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».

У відповідності до абзацу 2 частини 1 статті 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» громадяни зобов'язані з'являтися за викликом до територіального центру комплектування та соціальної підтримки (військовозобов'язані, резервісти Служби безпеки України - за викликом Центрального управління або регіонального органу Служби безпеки України, військовозобов'язані, резервісти Служби зовнішньої розвідки України - за викликом Служби зовнішньої розвідки України) для взяття на військовий облік військовозобов'язаних чи резервістів, визначення їх призначення на особливий період.

Згідно із частиною 3 статті 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» під час мобілізації громадяни зобов'язані з'явитися до військових частин або на збірні пункти територіального центру комплектування та соціальної підтримки у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках керівників територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки), або у строки, визначені командирами військових частин (військовозобов'язані, резервісти Служби безпеки України - за викликом керівників органів, в яких вони перебувають на військовому обліку, військовозобов'язані, резервісти Служби зовнішньої розвідки України - за викликом керівників відповідних підрозділів Служби зовнішньої розвідки України, військовозобов'язані Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту - за викликом керівників відповідних органів управління центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту).

Відповідно до пункту 2 частини 1 Додатку 2 Правил військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 року № 1487, призовники, військовозобов'язані та резервісти повинні прибувати за викликом районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки на збірні пункти, призовні дільниці, до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках, розпорядженнях) районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, підрозділів Служби зовнішньої розвідки для взяття на військовий облік та визначення призначення на особливий період, оформлення військово-облікових документів, проходження медичного огляду, направлення на підготовку з метою здобуття або вдосконалення військово-облікової спеціальності, призову на військову службу або на навчальні (перевірочні) та спеціальні збори військовозобов'язаних та резервістів.

Згідно частини 1 статті 210 КУпАП, порушення призовниками, військовозобов'язаними, резервістами правил військового обліку - тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідно до частини 2 статті 210 КУпАП, повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, а також вчинення такого порушення в особливий період - тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Аналіз наведених норм у контексті спірних правовідносин та доводів сторін свідчить, що для висновку щодо правомірності оскаржуваної постанови відповідача необхідно встановити обставини вручення позивачу повістки про виклик до ІНФОРМАЦІЯ_3 «для уточнення облікових даних».

Як убачається із акта про відмову отримати повістку, що складений 17.03.2024 року у м. Карлівка старшим групи оповіщення четвертого відділу ІНФОРМАЦІЯ_3 старшим солдатом ОСОБА_2 в присутності свідків: ОСОБА_3 , ОСОБА_6 , ОСОБА_5 , позивач ОСОБА_1 повідомлений про необхідність 18.03.2024 року о 8 год прибути до четвертого відділу ІНФОРМАЦІЯ_3 для уточнення облікових даних (а.с. 15). При цьому, в акті не зазначено ані адреси місця реєстрації/проживання вказаних осіб, ані місця роботи/служби.

Колегія суддів зазначає, що свідок це особа, яка володіє як очевидець або в силу інших причин відомостями про факти, що підлягають встановленню й оцінці, зокрема, в адміністративному процесі (ст. 91 КАС України, ст. 272 КУпАП).

Матеріали справи посвідчують ту обставину, що у якості доказів обізнаності ОСОБА_1 із обов'язком прибути 18.03.2024 року (відповідно до повістки) до ІНФОРМАЦІЯ_3 показання означених вище свідків до протоколу про адміністративне правопорушення від 12.04.2024 року відповідачем не долучені.

В означеному протоколі зазначено, що факт вчиненого правопорушення підтверджують свідки ОСОБА_7, ОСОБА_8, пояснення яких також не долучені до протоколу у якості доказів.

Розглядаючи та вирішуючи справу про адміністративне правопорушення за ч. 2 ст. 210 КУпАП по відношенню до ОСОБА_1, відповідач, досліджуючи обставини вручення ОСОБА_1 повістки ТЦК, послався лише на акт про відмову отримати повістку, який складений 17.03.2024 року старшим групи оповіщення четвертого відділу ІНФОРМАЦІЯ_3 старшим солдатом ОСОБА_2.

Відповідно до ст.72 КАС України доказами в адміністративному судочинстві є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Ці дані встановлюються такими засобами: 1) письмовими, речовими і електронними доказами; 2) висновками експертів; 3) показаннями свідків.

Згідно із ст.75 КАС України достовірними є докази, на підставі яких можна встановити дійсні обставини справи.

При цьому, колегія суддів вважає за необхідне зауважити, що пояснення свідків не є належними доказами підтвердження адмінправопорушення, якщо їх не допитували в суді.

Позивач ОСОБА_1 категорично заперечує факт вручення/оголошення йому 17.03.2024 року повістки РТЦК, доказів зворотного (як і самої повістки) судам першої та апеляційної інстанцій відповідачем не надано.

За наведеного, колегія суддів не погоджується з висновком суду першої інстанції про необґрунтованість вимог адміністративного позову ОСОБА_1, оскільки вважає, що за не доведенням факт вручення/оголошення позивачу повістки, відсутні підстави для відповідальності ОСОБА_1 за неприбуття до РТЦК у визначену у повістці дату і час.

Згідно ст. 247 КУпАП провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин, зокрема у разі відсутності події і складу адміністративного правопорушення.

Відповідно до ч. 3 ст. 286 КАС України за наслідками розгляду справи з приводу рішень суб'єктів владних повноважень, у справах про притягнення до адміністративної відповідальності суд має право, зокрема скасувати рішення суб'єкта владних повноважень і закрити справу про адміністративне правопорушення.

Враховуючи вищевикладене, колегія суддів задовольняє вимоги апеляційної скарги, скасовує судові рішення і приймає нове про задоволення вимог ОСОБА_1.

Під час прийняття рішення про визнання протиправною та скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення судам першої інстанції варто ретельно досліджувати наявні докази щодо дійсності отримання особою повістки та доведення до її відома необхідності прибуття за викликом до районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки. Належним підтвердженням отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом є розпис особи про отримання повістки, в тому числі на поштовому повідомленні, відеозапис вручення особі повістки, будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом. Якщо особа попередньо повідомила слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про адресу своєї електронної пошти, надіслана на таку адресу повістка про виклик вважається отриманою у випадку підтвердження її отримання особою відповідним листом електронної пошти. У разі відсутності належного повідомлення особи про виклик, неприбуття останньої не утворює склад адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 210 КУпАП.

5. Слід звернути увагу, що відповідно до пункту 74 Порядку №560 направлення реєструється в журналі реєстрації направлень на військово-лікарську комісію за формою згідно з додатком 12 та видається резервісту та військовозобов'язаному під особистий підпис. Під час вручення направлення резервістам та військовозобов'язаним під особистий підпис доводяться вимоги законодавства щодо відповідальності громадян за ухилення від військової служби під час мобілізації, у тому числі за ухилення від проходження медичного огляду за направленням районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки, та строк завершення медичного огляду. Не надання направлення на військово-лікарську комісію для проходження медичного огляду виключає факт вчинення особою адміністративного правопорушення, передбаченого ч.3 ст. 210-1КУпАП.

5.1. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 09 грудня 2024 року скасував рішення Тростянецького районного суду Сумської області від 24.10.2024 по справі № 588/1679/24, за позовом ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1 про скасування постанови про накладення адміністративного стягнення.

Рішенням Тростянецького районного суду Сумської області від 28.10.2024 відмовлено повністю у задоволенні позову ОСОБА_1 до ІНФОРМАЦІЯ_1, про визнання протиправною та скасування постанови. Приймаючи рішення про відмову в задоволенні позову, суд першої інстанції виходив з того, що позивач відмовився від проходження медичного огляду, а тому оспорювана постанова про накладення адміністративного стягнення є правомірною, а стягнення накладено у межах санкції ч. 3 ст. 210-1 КУпАП.

Виходячи із матеріалів справи було встановлено, що 28.08.2024 адміністратором ІНФОРМАЦІЯ_4 ОСОБА_2 відносно ОСОБА_1 був складений протокол №1898/2024 про адміністративне правопорушення за ч. 3 ст. 210-1 КУпАП в якому зазначено, що останній 28.08.2024 об 11 год. 30 хв. проігнорував проходження військово-лікарської комісії у зв'язку з мобілізацією в особливий період шляхом відмови від отримання направлення начальника ІНФОРМАЦІЯ_5 № 1/3540 від 28.08.2024 на проходження ВЛК, що є порушенням ст. 22 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». 02.09.2024 начальником ІНФОРМАЦІЯ_1 ОСОБА_3 була винесена постанова за № 1898/2024 по справі про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1 відповідно до якої позивача було притягнуто до адміністративної відповідальності зач. 3 ст. 210 - 1 КУпАП та накладено адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 17000,00 грн.

Колегія суддів ДААС, дослідивши обставини справи, не погодилась із висновком суду першої інстанції з таких підстав.

Пунктами 68, 80 «Порядку проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2024 № 560 (далі Порядок №560), передбачений порядок медичного огляду військовозобов'язаних та резервістів.

Відповідно до пункту 74 Порядку №560 проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, резервістам та військовозобов'язаним, які підлягають призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, за рішенням керівника районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки видається направлення на військово-лікарську комісію для проходження медичного огляду за формою згідно з додатком 11. При цьому особам віком до 45 років видається направлення щодо визначення їх придатності до проходження військової служби у десантно-штурмових військах, силах спеціальних операцій, морській піхоті. Направлення реєструється в журналі реєстрації направлень на військово-лікарську комісію за формою згідно з додатком 12 та видається резервісту та військовозобов'язаному під особистий підпис. Під час вручення направлення резервістам та військовозобов'язаним під особистий підпис доводяться вимоги законодавства щодо відповідальності громадян за ухилення від військової служби під час мобілізації, у тому числі за ухилення від проходження медичного огляду за

направленням районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки, та строк завершення медичного огляду.

Відповідно до статті 280 КУпАП орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Згідно статті 251 КУпАП, доказами в справі про адміністративне правопорушення, є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.

Постановою № 1898/2024 від 02.09.2024 начальником ІНФОРМАЦІЯ_1 зазначено дослівно: «ОСОБА_1 28.08.2024 об 11 го. 30 хв. в приміщенні ІНФОРМАЦІЯ_5 без поважних причин відмовився від проходження військово-лікарської комісії у зв'язку з мобілізацією в особливий період шляхом відмови від отримання направлення начальника ІНФОРМАЦІЯ_5 № 1/3540 від 28.08.2024 для проходження військово-лікарської комісії, чим порушив ст. 22 ЗУ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»

За висновками суду першої інстанції наявні в матеріалах справи Протокол № 1898/2024 від 28.08.2024 та Постанова № 1898/2024 від 02.09.2024 повністю підтверджують вчинення позивачем інкримінованого йому адміністративного правопорушення.

Разом з тим, колегія суддів зазначає, що вказані обставини, які зафіксовані у Постанові та Протоколі суд першої інстанції залишив поза увагою та належним чином не дослідив того, які докази підтверджують те, що позивач відмовився від проходження медичного огляду.

Згідно частини третьої статті 243 КАС обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні, з наданням оцінки всім аргументам учасників справи.

Відповідно до частини 1 статті 77 КАС кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно положень частини 2 статті 77 КАС України, в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Як вбачається з матеріалів справи, відповідач жодного направлення на проходження медичного огляду ВЛК позивачу не надавав, опису про вручення позивачу направлення на військово-лікарську комісію для проходження медичного огляду спірна постанова не містить.

Відповідно до пункту 74 Порядку №560 направлення реєструється в журналі реєстрації направлень на військово-лікарську комісію за формою згідно з додатком 12 та видається резервісту та військовозобов'язаному під особистий підпис. Під час вручення направлення резервістам та військовозобов'язаним під особистий підпис доводяться вимоги законодавства щодо відповідальності громадян за ухилення від військової

служби під час мобілізації, у тому числі за ухилення від проходження медичного огляду за направленням районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки, та строк завершення медичного огляду.

Крім того, матеріали справи не містять доказів реєстрації в журналі реєстрації направлень на військово-лікарську комісію направлення на проходження медичного огляду ВЛК позивача.

Таким чином, колегія суддів зазначає, що відповідачем порушено вимогу пункту 74 Порядку №560, а саме позивачу не надано направлення на військово-лікарську комісію для проходження медичного огляду за формою згідно з додатком 11.

Наявні документи належним чином не підтверджують вину позивача у вчиненні порушення передбаченого частиною третьою статті 210-1 КУпАП.

З огляду на викладене, оскільки відповідачем не надано належних та допустимих доказів направлення на проходження медичного огляду ВЛК та відмови ОСОБА_1 від проходження військово-лікарської комісії, а наявні в матеріалах справи докази у сукупності не підтверджують факт вчинення позивачем адміністративного правопорушення, передбаченого ч.3 ст. 210-1КУпАП, колегія суддів вважає, що суд першої інстанції дійшов до помилкового висновку про відмову у задоволенні позову.

Згідно зі ст.242 КАС України рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні, з наданням оцінки всім аргументам учасників справи.

Інші доводи і заперечення сторін на висновки суду апеляційної інстанції не впливають.

З огляду на викладене, колегія суддів доходить висновку, що рішення суду першої інстанції підлягає скасуванню із прийняттям нового судового рішення про задоволення позову.

Під час прийняття рішення про визнання протиправною та скасування постанови у справі про адміністративне правопорушення судам першої інстанції важливо звертати увагу на відповідність дій відповідача вимогам законодавства, зокрема Порядку №560, який визначає процедуру оформлення та видачі направлень на проходження військово-лікарської комісії (ВЛК). Особливу увагу слід приділяти формі направлення (додаток 11) та реєстрації його в журналі відповідно до пункту 74 Порядку. Також важливо зосереджуватися на наявності у матеріалах справи доказів фактичного вручення направлення позивачу під особистий підпис, реєстрації направлення у встановленому порядку, а також доведення обізнаності особи про строки і відповідальність, передбачену законодавством. Крім того, у разі притягнення особи до відповідальності за ч. 3 ст. 210-1 КУпАП, необхідно підтвердження факту ухилення від проходження медичного огляду. Відсутність належно оформлених доказів з боку відповідача позбавляє суд підстав для визнання позивача винним.

Висновок

Узагальнюючи судову практику у справах, що стосуються забезпечення громадського порядку та безпеки, національної безпеки та оборони України, можна зазначити, що суди першої інстанції недостатньо детально досліджують обставини справи та представлені докази. Рішення суду має базуватися на повноті з'ясованих обставин, відповідати нормам закону та бути чітко обґрунтованим з урахуванням доводів сторін. Відповідно до статті 242 КАС України рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим. Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно

з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні, з наданням оцінки всім аргументам учасників справи.

Крім того, важливим є використання практики ЄСПЛ, оскільки остання відіграє вагомую роль у визначенні правових підходів до вирішення справ. І вивчення практики по даній категорії справ виявила, що не всі питання є такими, що в повній мірі регулюються чинним законодавством, а тому використання практики ЄСПЛ, як джерела права є необхідним для забезпечення високих стандартів захисту прав людини, принципу верховенства права та справедливого правосуддя. Відповідно до ч. 1 ст. 6 Кодексу адміністративного судочинства України (КАС України), суди при вирішенні справи керуються принципом верховенства права, частиною якого є визнання найвищої цінності прав людини, що визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Відповідно до ч. 2 ст. 6 КАС України, суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Голова суду

Армен БЕГУНЦ